

Sygn. akt II Ca 435/11

POSTANOWIENIE

Dnia 30 kwietnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Mariola Wojtkiewicz

Sędziowie: SO Wiesława Buczek - Markowska

SO Marzenna Ernest (spr.)

Protokolant st. sekr. sąd. Dorota Szlachta

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 kwietnia 2013 r. w S.

sprawy z wniosku G. M. (1)

z udziałem E. M. (1)

o podział majątku

na skutek apelacji wniesionych przez wnioskodawczynię i uczestnika postępowania od postanowienia Sądu Rejonowego w Gryfinie z dnia 23 listopada 2010 r., sygn. akt I Ns 728/08

I. zmienia zaskarżone postanowienie w ten sposób, że:

1. w punkcie I tylko o tyle, że ustala wartości składników majątkowych wchodzących w skład majątku wspólnego wymienionych od lit. a do lit. g w ten sposób, że:

lit. a – na kwotę 187.100 zł,

lit. b – na kwotę 880 zł,

lit. c – na kwotę 400 zł,

lit. d – na kwotę 2.200 zł,

lit. e – na kwotę 1.090 zł,

lit. f – na kwotę 630 zł,

lit. g – na kwotę 1.710 zł;

2. w punkcie II ustala, że strony dokonały nakładów z majątku wspólnego na majątek osobisty G. M. (1) w kwocie 35.600 zł (trzydzieści pięć tysięcy sześćset złotych);

3. w punkcie VII zasądza od E. M. (1) na rzecz G. M. (1) tytułem spłaty kwotę 43.645,70 złotych (czterdzieści trzy tysiące sześćset czterdzieści pięć złotych i siedemdziesiąt groszy) płatną w terminie do dnia 31 lipca 2013 r. wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności;

II. uchyla punkt VI zaskarżonego postanowienia i umarza postępowanie w tej części;

III. **oddala apelację wnioskodawczyni w pozostałym zakresie;**

IV. **oddala apelację uczestnika postępowania w pozostałej części;**

V. **ustala, iż wnioskodawczyni i uczestnik postępowania ponoszą koszty postępowania apelacyjnego związane ze swym udziałem w sprawie;**

VI. **tytułem wydatków nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Szczecinie od G. M. (1), E. M. (1) kwoty po 2.255,66 zł (dwa tysiące dwieście pięćdziesiąt pięć złotych sześćdziesiąt sześć groszy).**

Sygn. akt II Ca 435/11

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 23 listopada 2010 r. Sąd Rejonowy w Gryfinie (sygn. akt I Ns 728/08):

I. ustalił, iż w skład majątku wspólnego G. M. (1) i E. M. (1) wchodzi:

- a) lokal mieszkalny stanowiący odrębną nieruchomość lokalową położony w G. przy ul. (...) dla którego Sąd Rejonowy w Gryfinie prowadzi księgę wieczystą nr (...) o wartości 200.000 zł;
- b) przyczepa samochodowa S. nr rej. (...) nr fabryczny (...) wraz z przynależnościami o wartości 1.320 zł;
- c) bagażnik dachowy zamknięty I. C. o wartości 595 zł;
- d) wypoczynek skórzany o wartości 2.800 zł;
- e) wypoczynek w salonie o wartości 1.155 zł;
- f) telewizor plazmowy (...) o wartości 910 zł;
- g) komplet stylizowany do sypialni o wartości 1.875 zł;
- h) oszczędności o wartości 29.999,20 zł;
- i) towary handlowe w sklepie o wartości 37.959,39 zł;

II. ustalił, że strony dokonały nakładów z majątku wspólnego na majątek odrębny G. M. (1) w rozmiarze 37.500 zł;

III. ustalił, że strony dokonały nakładów z majątku wspólnego na rzecz majątku odrębnego E. M. (1) w kwocie 8.100 zł;

IV. oddalił wniosek o ustalenie nierównych udziałów stron w majątku wspólnym;

V. dokonał podziału majątku wspólnego stron w ten sposób, że przedmioty majątkowe wskazane w punkcie I lit. a do punktu I. lit. c przyznał na wyłączną własność E. M. (1), a przedmioty majątkowe określone w punkcie I lit. d do punktu I lit. i na wyłączną własność G. M. (1);

VI. nakazał stronom wydanie wzajemne przedmiotów opisanych w punkcie I stosownie do treści punktu V postanowienia;

VII zasądził od E. M. (1) na rzecz G. M. (1) tytułem spłaty kwotę 48.908,20 zł płatną w terminie trzech miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności;

VIII. oddalił dalej idące wnioski stron;

IX. stwierdził, iż strony postępowania ponoszą koszty związane ze swym udziałem w sprawie.

Powyższe orzeczenie zostało wydane na podstawie następujących ustaleń faktycznych i prawnych:

W dniu 23 września 2000 r. G. M. (1) zawarła związek małżeński z E. M. (1). Strony zawierając związek małżeński nie zwierały umów majątkowych małżeńskich. Dopiero w dniu 10 marca 2008 r. zawarły przed notariuszem L. P. umowę o ustanowieniu rozdzielności majątkowej, a w dniu 20 lipca 2009 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie rozwiązał małżeństwo stron przez rozwód, które to orzeczenie uprawomocniło się z dniem 28 listopada 2009 r. W dniu 14 stycznia 2003 r. małżonkowie M. zawarli ze spółdzielnią mieszkaniową (...) w G. umowę o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu położonego w G. przy ul. (...). Podstawą ustanowienia tego prawa była uprzednia „zamiana” prawa lokatorskiego przysługującego E. M. (1) położonego w W. przy ul. (...). Następnie w dniu 14 stycznia 2003 r. małżonkowie M. uiszcili wkład lokatorski w kwocie 43.500 zł. W dniu 1 sierpnia 2007 r. małżonkowie M. uiszcili nominalną wartość umorzonego kredytu w kwocie 114,45 zł. Spółdzielnia Mieszkaniowa ustanowiła odrębną własność lokalu położonego w G. przy ul. (...) i w dniu 26 października 2007 r. przeniosła jego własność na małżonków M.. W trakcie trwania małżeństwa małżonkowie M. nabyli używaną przyczepę samochodową S. nr rej. (...) o wartości na dzień orzekania 1.320 zł oraz bagażnik dachowy zamknięty C. I. o wartości 595 zł. Nadto w trakcie trwania małżeństwa strony nabyły meble w postaci wypoczynku skórzanego o wartości na dzień orzekania 2.800 zł, wypoczynku do salonu o wartości 1.155 zł, telewizora plazmowego (...) o wartości 910 zł, mebli do sypialni o wartości 1.875 zł. Na dzień ustania wspólności majątkowej małżeńskiej na koncie G. M. (1) znajdowały się oszczędności w kwocie 29.999,20 zł. W czasie trwania wspólności majątkowej małżeńskiej w okresie od 31 grudnia 2004 r. do 31 grudnia 2008 r. wartość towarów handlowych w sklepie prowadzonym przez G. M. (1) wzrosła o 37.959,39 zł. Po zawarciu związku małżeńskiego stron spłaciły z majątku wspólnego dług E. M. (1) w Banku (...) w W. do kwoty 8.100 zł. W czasie trwania wspólności majątkowej małżeńskiej strony dokonały nakładów z majątku wspólnego na nieruchomości G. M. (1) położoną w G. przy ul. (...) w postaci rozbiórki starego garażu i budowy nowego, wyłożenia części podwórza brukiem, wykonania kuchni letniej, zakupu szafy (...) do pokoju, remontu przedpokoju i wyłożenia go tworzywem imitującym kamień, wymiany drzwi wejściowych, wymiany okien w sklepie i zakupu nowych mebli do sklepu. Wszystkie wymienione nakłady podniosły wartość nieruchomości G. M. (1) o kwotę 37.500 zł. W trakcie trwania małżeństwa zarówno E. M. (1) jak i G. M. (2) pracowali zarobkowo. E. M. (1) prowadził działalność gospodarczą w zakresie przewozu osób, zaś G. M. (1) w zakresie handlu odzieżą. Nadto strony czerpały dochody z wynajmu mieszkania przy ul. (...) w G.. Czynsz najmu był przekazywany do rąk E. M. (1). Roczny obrót działalności prowadzonej przez E. M. (2) wahał się w granicach od 2.348,60 zł do 29.022,17 zł. W tym czasie G. M. (1) uzyskiwała ze swej działalności dochody w granicach od 6.183,48 zł do 31.000,05 zł. Żaden z małżonków nie podejmował działań zmierzających do uszczuplenia majątku wspólnego, lub majątków odrębnych stron, natomiast dochodziło pomiędzy nimi do konfliktów w zakresie gospodarowania majątkiem wspólnym i rozliczania się z osiągniętych dochodów. E. M. (1) pomagał również żonie w prowadzeniu sklepu dokonując przewozów towaru i okresowo sprzedając w sklepie.

W powyższym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że żądanie dokonania podziału majątku wspólnego znajdowało oparcie w treści art. 46 k.r.o. w zw. z art. 1037 § 1 k.c. W rozstrzyganym przypadku obie strony wniosły o dokonanie podziału majątku wspólnego wskazując określone propozycje w tym zakresie oraz przedstawiając skład i wartość poszczególnych składników majątku wspólnego. Nadto Sąd był zobligowany do dokonania z urzędu na podstawie twierdzeń stron i przedstawionych przez nie dowodów rozliczenia nakładów dokonanych z majątku wspólnego na majątek odrębny małżonków. Wnioskodawczyni złożyła również w czasie właściwym wnioski o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym, który również był przedmiotem zainteresowania Sądu. Odmienne - według Sądu - wyglądała sytuacja wniosków stron dotyczących rozliczenia nakładów z majątku odrębnego stron na majątek wspólny i rozliczenia przez małżonków korzystania z majątku wspólnego ponad udział. W ocenie Sądu wnioski wnioskodawczyni o dokonanie rozliczenia w zakresie korzystania z mieszkania został zgłoszony po upływie terminu określonego stronom do naprowadzania wniosków i dowodów, a zatem został pominięty. Jeżeli idzie natomiast o dokonanie rozliczenia nakładów z majątku uczestnika na majątek wspólny to takowy wniosek - według Sądu - w ogóle zgłoszony nie został. Sąd podniósł, że uczestnik poprzestał jedynie na wskazaniu w piśmie z dnia 14 stycznia 2009 r., że dokonał określonego nakładu na nabycie mieszkania przy ul. (...), nie zawierając przy tym w żadnej części

swego pisma procesowego żądania dokonania rozliczenia tego nakładu. Następnie zgłosił w tym zakresie wnioszek dowodowy, który jednakże został pominięty z uwagi na jego bezprzedmiotowość, skoro strona nie zgłosiła żądania rozliczenia nakładu. Obie strony w toku postępowania były reprezentowane przez zawodowych pełnomocników zatem Sąd nie był władny bez naruszenia zasady kontradyktoryjności i równego statusu stron procesu pouczać jedną z nich, że zapewne przez zapomnienie nie zgłosiła określonego wniosku. Wobec formalnego niezgłoszenia tego wniosku nie można też było wzywać pełnomocnika uczestnika do usunięcia jego braków formalnych poprzez wskazanie wartości nakładu. Wartość ta winna być określona już we wniosku, a nie być pozostawioną dopiero ustaleniom Sądu. Odnośnie składu majątku wspólnego - Sąd Rejonowy wskazał, że strony naprowadziły dowody z zeznań własnych, świadków i dokumentów. Pomiędzy stronami niespornym było, że w skład majątku wspólnego wchodzi lokal mieszkalny przy ul. (...) i wartość tego lokalu. Niespornym było również to, że składnikiem majątku jest przyczepa i bagażnik dachowy, a wartość tych przedmiotów ustalono w drodze opinii biegłego, który w opinii uzupełniającej ustnej wskazał, jak dokonał ustalenia wartości poszczególnych przedmiotów majątkowych. Biegły jest osobą o dużej wiedzy w zakresie szacowania ruchomości i doświadczeniu w opiniowaniu, a przyjęta przez niego metoda szacowania objaśniona w opinii ustnej uznana została przez Sąd za prawidłową. Co do składu ruchomości tworzących majątek wspólny Sąd dał wiarę uczestnikowi, którego wypowiedzi w tym zakresie były spójne oraz znajdowały potwierdzenie w logice sytuacyjnej. Tymczasem twierdzenia wnioskodawczynie okazały się być niekonsekwentnymi i sprzecznym z zasadami tejże logiki, zaś ich poparcie przez matkę strony z uwagi na oczywisty silny związek emocjonalny świadka ze stroną nie zwiększało wiarygodności wypowiedzi G. M. (1) w stopniu wystarczającym do przyznania jej wiarygodności. Sąd wskazał w tym zakresie, że strony były małżeństwem przez 8 lat. W tym czasie dokonały licznych remontów w nieruchomości wnioskodawczynie na co wskazują przesłuchani przez Sąd świadkowie. W świetle tego twierdzenie wnioskodawczynie, że strony w tym czasie żadnych ruchomości nie nabyły jawi się jako nikle wiarygodne. Tym bardziej z uwagi na to, że ruchomości te zostały nabyte do pomieszczeń, które były właśnie przez strony remontowane. Nadto to uczestnik w toku postępowania korygował wypowiedzi świadków wskazując, że określone remonty nastąpiły przed zawarciem przez strony małżeństwa, czy też, przynajmniej w toku przesłuchania biegłego, że fotele w pasy mimo omyłki biegłego w tym zakresie w istocie nie wchodziły w skład majątku wspólnego. Taka postawa uczestnika przy przyjęciu linii całkowitej negacji nabycia czegokolwiek poza mieszkaniem przez uczestniczkę, czyni jego zeznania znacznie bardziej wiarygodnymi. Sąd podkreślił przy tym, iż powyższe ustalenie nie oznacza, że mieszkanie wnioskodawczynie nie było umeblowane, jednakże nabycie nowych mebli i sprzętu RTV w miejsce dotychczas używanych lub obok nich stanowi nabycie przedmiotów do majątku wspólnego i to na wnioskodawczynie jako osobie twierdzącej, że weszły one do jej majątku osobistego ciążył ciężar dowodu, że przedmioty te nabyto z jej majątku osobistego lub też że meble do nowo urządzanych lub remontowanych pomieszczeń mimo związku ich nabycia z remontem w istocie stanowiły jej majątek osobisty. Sąd uznał, że przedmioty, które zostały w wyniku remontów nieruchomości uczestniczki przynależnościami tejże i zostały wycenione przez biegłego z zakresu wyceny nieruchomości (szafa (...) i wyposażenie kuchni letniej), stanowiły zgodnie z wolą stron nakład na nieruchomość uczestniczki, a nie składnik majątku wspólnego. W skład majątku wspólnego, w ocenie Sądu, weszły też środki finansowe posiadane przez strony w dniu ustania wspólności majątkowej oraz zapas towarów handlowych w zakresie, w jakim ich wartość przyrosła w okresie udokumentowanym przez strony. Odnośnie oszczędności Sąd ustalił, że na dzień ustania wspólności wnioskodawczynie dysponowała kwotą prawie 30.000 zł. Zarazem nie wykazała ona, że pieniądze te stanowiły jej majątek odrębny. W ocenie Sądu biorąc pod uwagę czas trwania wspólności majątkowej i fakt zarobkowania przez obie strony w tym okresie istnieje podstawa do przyjęcia domniemania, że strony były zdolne do wygenerowania określonych oszczędności rzędu kilkudziesięciu tysięcy złotych mimo intensywnej działalności inwestycyjnej w majątek wnioskodawczynie. Tym samym to na G. M. (1) ciążył ciężar dowodu, że środki zgromadzone na jej rachunku bankowym pochodziły z jej majątku odrębnego. Według Sądu wnioskodawczynie zdaje się nie dostrzegać, że dochody z jej majątku odrębnego również stanowiły majątek wspólny (art. 31 § 2 pkt 2 kro). Jeżeli idzie o towary handlowe to wnioskodawczynie nie naprowadziła dowodu na ich wartość w chwili zawierania związku małżeńskiego. Nie można za taki bowiem uznać sporządzony przez samą wnioskodawczynię ich spis, który nie jest opatrzony datą pewną, a zatem stanowi w istocie li tylko jej oświadczenie co do tej wartości. Sąd uznał, że jedynym dowodem w tym zakresie była informacja księgowej stron, która wskazała na wartość tychże w okresie kilku ostatnich lat trwania wspólności majątkowej. Wnioskodawczynie też nie wykazała, że wzrost wartości towarów w sklepie był wynikiem zdarzeń innych niż kumulacja zysku z prowadzonej działalności, nie przedstawiła też żadnych dowodów na poparcie swego twierdzenia, że towary te nie stanowią jej własności. Sąd

nie podzielił twierdzeń wnioskodawczynie w zakresie w jakim wskazywała ona, że całość towaru w sklepie stanowi jej majątek osobisty na zasadzie surogacji (art. 33 pkt 10 kro). Zasada ta oczywiście znajduje zastosowanie do towarów handlowych jednakże tylko w granicach określonych w przez art. 31 § 2 pkt 2 kro, to jest do wysokości, od której można mówić o dochodzie z majątku osobistego strony. Jeżeli idzie o wyposażenie sklepu w ocenie Sądu jego wymiana w ramach amortyzacji mieści się w granicach zakreślonych w art. 33 pkt 10 kro, albowiem stanowi ona normalną uwzględnianą przez przepisy o rachunkowości wymianę sprzętu zużytego na nowy niezbędny do prowadzenia działalności, a przychód ze sprzedaży w zakresie amortyzacji nie stanowi dochodu z majątku osobistego strony właśnie z uwagi na jego rachunkowe przeznaczenie. Odnosząc się do nakładów stron z majątku wspólnego na ich majątki osobiste Sąd Rejonowy wskazał, że wnioskodawczynie wykazała za pomocą stosownego dokumentu, że w czasie małżeństwa stron spłacono dług uczestnika, a uczestnik nie wykazał, że spłata ta nastąpiła z jego majątku osobistego, co nakazywało uwzględnienie tego nakładu przy podziale majątku wspólnego. Uczestnik przedstawił szereg dowodów w postaci zeznań świadków i dowodów z dokumentów na okoliczność tego, że na nieruchomości wnioskodawczynie strony dokonały licznych nakładów w zakresie określonym przez uczestnika, a wnioskodawczynie nie wykazała ze swej strony, że środki na te remonty pochodziły z jej majątku odrębnego. Dowodu takiego nie stanowią w szczególności wskazania świadków, że to ona im płaciła, skoro osoby te nie potrafiły wskazać źródła pieniędzy. W szczególności wnioskodawczynie nie wskazała i nie wykazała, żadnego innego źródła finansowania tych nakładów niż dochody z prowadzonej przez strony działalności gospodarczej, które jak już wyżej wskazano stanowią majątek wspólny. Sąd uznał za wiarygodne zeznania naprowadzonych przez wnioskodawcę świadków, albowiem były to osoby dla stron obce, które zetknęły się z nimi jedynie przy okazji prowadzenia własnej działalności gospodarczej na rzecz stron i nie miały podstaw do wypowiedzania się na korzyść, którejkolwiek z nich. Co do wartości nakładów oparto się na opinii biegłego S., która w istocie nie była kwestionowana przez żadną ze stron, a jej treść jest jasna i zupełna. Odnosząc się do wniosku o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym, w ocenie Sądu wnioskodawczynie nie wykazała, ani tego, że istnieją ważne powody do takowego ustalenia, ani też tego, że przyczynienie się stron do powstania majątku było na tyle różne by ustalić nierówne udziały. Według Sądu wnioskodawczynie wykazała jedynie, że rozwód orzeczono z winy uczestnika, jednakże nie wykazała, by wina ta odnosiła się w jakimkolwiek stopniu do jego przyczynienia się do powstania majątku wspólnego. Niespornym - w ocenie Sądu - było, że uczestnik dokonał poważnego nakładu na nabycie lokalu przy ul. (...) w G. oraz to, że podczas trwania wspólności majątkowej cały czas pracował. Zatrudniona w sklepie wnioskodawczynie D. A. nie potwierdziła w szczególności by uczestnik wynosił towar ze sklepu, czy też zabierał pieniądze. Wskazała jedynie, że środki z najmu mieszkania przy ul. (...) były przekazywane wyłącznie do rąk uczestnika, co jednakże mogło być wynikiem woli samego najemcy lub uzgodnienia stron. Według Sądu również przytoczony przez wnuczkę wnioskodawczynie przykład dotyczący pobrania pieniędzy na grilla z kasy sklepu nie dowodzi naganności działania uczestnika, w szczególności świadek nie wskazuje, by takie jego zachowanie dotyczące bądź co bądź rodzinnej imprezy nastąpiło przy braku zgody wnioskodawczynie. Zeznania wnuczki i matki wnioskodawczynie w istocie poza wskazaniem na to, że pomiędzy małżonkami dochodziło do konfliktów na tle finansów rodzinnych i że w tych konfliktach stały one po stronie swej krewnej nie wskazują na żadne istotne dla ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym okoliczności. Tym samym jedynym dowodem dla potrzeb ustalenia nierównych udziałów są zeznania skonfliktowanych stron, które zdaniem Sądu nie świadczą bynajmniej o istnieniu ważnych powodów ustalenia nierównych udziałów a twierdzenia samej wnioskodawczynie o tym jakoby nie miały miejsca zachowania uczestnika takie jak praca w sklepie czy dowożenie towaru nie mogą być uznane za wystarczające dla uznania tych faktów za udowodnione. Wnioskodawczynie nie wykazała również by w większym niż uczestnik stopniu przyczyniła się do powstania majątku wspólnego. Tym samym wniosek w tym zakresie podlegał oddaleniu.

Dokonując podziału majątku wspólnego Sąd uznał, że uczestnikowi winny przypaść mieszkanie przy ul. (...) i przyczepa samochodowa oraz bagażnik dachowy. Sąd podkreślił, że taki sposób podziału pozwala na zaspokojenie potrzeb majątkowych obojga małżonków, a to ich interesy waży Sąd. Odnosnie ruchomości uczestnikowi przyznano te z nich, które są przezeń używane do prowadzenia działalności gospodarczej. Pozostałe ruchomości, nabyte w celu wyposażenia mieszkania wnioskodawczynie przyznano jej. To samo dotyczyło oszczędności i towarów handlowych, którymi dysponowała wnioskodawczynie.

Następnie Sąd Rejonowy dokonał ustalenia wartości składników przyznanych stronom przy doliczeniu do nich nakładów na majątki osobiste stron. Następnie zasądzono połowę otrzymanej różnicy tytułem spłaty od uczestnika na rzecz wnioskodawczyni. W ocenie Sądu przyznanie uczestnikowi wolnej od obciążeń nieruchomości i wykonywanie przezeń stałej pracy pozwoli mu na zaciągnięcie odpowiedniego kredytu celem dokonania spłaty, a czas ku temu potrzebny nie powinien przekroczyć trzech miesięcy. Takie rozstrzygnięcie - zdaniem Sądu - zabezpieczy w równym stopniu interesy obu stron postępowania. W zakresie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania Sąd mając na uwadze częściowe uwzględnienie wniosków każdej ze stron i ich równe zainteresowanie w uzyskaniu rozstrzygnięcia uznał, że nie zachodzą przesłanki do odstąpienia od zasady określonej w art. 520 § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego postanowienia wywiodła wnioskodawczyni oraz uczestnik.

G. M. (1) zaskarżyła postanowienie Sądu Rejonowego w Gryfinie z dnia 23 listopada 2010 r. sygnatura akt I Ns 728/08 w punktach I, III, IV, V, VII, VIII i IX, zarzucając mu:

1. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, iż:

a. w skład majątku dorobkowego stron wchodzi ruchomości wskazane w punkcie 1 postanowienia litera od d do i, podczas gdy ruchomości takie jak wypoczynek skórzany, wypoczynek w salonie, telewizor plazmowy (...), komplet stylizowany do sypialni zakupione zostały przez G. M. (1) przed zawarciem małżeństwa;

b. wskazane w podpunkcie h „oszczędności” de facto stanowiły kredyt zaciągnięty i spłacony w całości przez wnioskodawczynię;

c. towary handlowe w znacznej części były wzięte w tak zwany komis a pozostała ich część stanowiła surogat majątku osobistego G. M. (1), wartość towaru nie wzrosła a zmalała o 10 000,00 zł,

d. wartość nakładów poczynionych na nieruchomość uczestniczki wynosi 37.500,00 zł, podczas gdy wynosi ona 20.700,00 zł,

e. uczestnik pracował w sklepie, podczas gdy wnioskodawczyni samodzielnie prowadziła działalność gospodarczą bez pomocy uczestnika;

2. naruszenie prawa materialnego, to jest:

a. naruszenie art. 43 § 2 kro poprzez przyjęcie, iż małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym, podczas gdy istnieją ustawowe przesłanki, a to ważne powody takie jak nie przyczynienie się uczestnika do powstania majątku wspólnego i zawinięcie przez niego w rozpadzie pożycia małżeńskiego, a nadto próba przejęcia wspólnego majątku poprzez zatajenie przed notariuszem, iż pozostaje we wspólności majątkowej - zakup lokalu przy ul. (...),

b. naruszenie art. 33 pkt 10 kro poprzez uznanie, iż towar znajdujący się w sklepie stanowiącym własność wnioskodawczyni stanowi majątek dorobkowy, podczas gdy stanowił on surogat jej majątku odrębnego,

3. naruszenie prawa procesowego poprzez:

a. nieuwzględnienie wniosku wnioskodawczyni o rozliczenie korzystania przez małżonków z majątku wspólnego ponad udział jako spóźnionego, podczas gdy wniosek ten został przez Sąd przyjęty czego dowodem jest wezwanie uczestniczki do uiszczenia opłaty na biegłego, a ponadto wniosek taki zgłoszony na wstępie byłby o tyle nie zasadny, albowiem kwota dochodzona przez uczestniczkę była najbardziej aktualna pod koniec postępowania sądowego. Ponadto termin do nagromadzenia wniosków i dowodów w postępowaniu nieprocesowym nie może rodzić tak negatywnych skutków, jak w procesie w szczególności, iż może on mieć zastosowanie tylko poprzez art. 13 § 2 k.p.c. W sytuacji postępowań nieprocesowych zdaniem skarżącego termin do składania wniosków i dowodów może mieć li tylko na celu szybsze rozpoznanie sprawy, nie zaś pominięcie wniosków i dowodów,

b. wnioskodawczyni wskazała nadto, iż upływ czasu spowodował wzrost wartości lokalu i szacuje go na kwotę 252.000,00 zł - w/g aktualnych cen.

Podnosząc powyższe zarzuty wnioskodawczyni wniosła o:

1. powołanie biegłego z zakresu szacowania nieruchomości celem przeszacowania nieruchomości oraz kwoty należnej uczestnicze z tytułu korzystania z lokalu przez uczestnika ponad udział,
2. zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez wyeliminowanie z punktu I postanowienia ruchomości wymienionych w podpunkcie od c do i,
3. zmianę punktu II poprzez zmianę kwoty nakładów ze wskazanej kwoty 37.500,00 zł na kwotę 20.700,00 zł,
4. zmianę punktu IV poprzez ustalenie nierównych udziałów w ten sposób, iż udział wnioskodawczyni stanowi 80% zaś uczestnika 20%,
5. zmianę punktu V postanowienia poprzez wyeliminowanie „a przedmioty majątkowe określone w punkcie I lit. d do punktu I lit. i na wyłączną własność G. M. (1)”,
6. zmianę punktu VII postanowienia poprzez zasądzenie od E. M. (1) na rzecz G. M. (1) kwoty 112.257,50 zł,
7. zmianę punktu VIII poprzez zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawczyni kwoty 11.200,00 zł tytułem korzystania z lokalu przy ul. (...) ponad udział,
8. zmianę punktu IX poprzez zasądzenie od uczestnika kwoty 500,00 zł tytułem kosztów sądowych;
9. zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawczyni kosztów postępowania przed Sądem II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Uczestnik postępowania zaskarżył postanowienie z dnia 23 listopada 2011 r. w całości i wniósł o uchylenie skarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Gryfinie; ewentualnie o zmianę skarżonego postanowienia poprzez przedłużenie terminu spłaty do 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia.

Postanowieniu zarzucił nierozpoznanie istoty sprawy poprzez pominięcie wniosków dowodowych dotyczących nakładów z majątku osobistego uczestnika na majątek wspólny oraz obrazę przepisu postępowania a to **art. 233 § 1 k.p.c.** poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego wyrażającą się w przyjęciu, iż uczestnik jest w stanie uzyskać kredyt bankowy niezbędny do spłaty wnioskodawczyni w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Wywiedzione w sprawie apelacje skutkowały częściową zmianą zaskarżonego postanowienia.

Podstawowym przepisem regulującym ustalenie składu majątku wspólnego jest art. 567 k.p.c., przy czym stosownie do § 3 tego przepisu mają odpowiednie zastosowanie przepisy odrębnego postępowania o dziale spadku. Według art. 688 k.p.c. do działu spadku stosuje się odpowiednio przepisy o zniesieniu współwłasności. Mając na uwadze to podwójne odesłanie w postępowaniu o podział majątku wspólnego małżonków sąd rozstrzyga o przynależności poszczególnych przedmiotów do dorobku, do oddzielnych mas majątkowych, o żądaniu ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym, o tym jakie wydatki i nakłady oraz inne świadczenia z majątku wspólnego na rzecz majątku odrębnego - i odwrotnie - podlegają zwrotowi, o roszczeniach z tytułu posiadania rzeczy, pobranych pożytkach, długach i wierzytelnościach (tak, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 1989 r., III CZP 52/89, OSNC 1990/4-5/60).

Stosownie do art. 684 k.p.c., który ma odpowiednie zastosowanie poprzez art. 567 § 3 k.p.c. do postępowania o podział majątku, skład i wartość majątku podlegającego podziałowi ustala sąd. Wartość tych składników ustala się według stanu na dzień ustania wspólności majątkowej i według cen obowiązujących w chwili zamknięcia rozprawy.

Apelacja wnioskodawczyni wywiedziona w niniejszej sprawie sprowadza się do kwestionowania ustaleń Sądu Rejonowego odnośnie składu majątku wspólnego (ruchomości), a także wartości poszczególnych jego składników oraz wartości nakładów poczynionych z majątku wspólnego stron na majątek osobisty G. M. (1). Wnioskodawczyni nie zgadza się nadto z oddaleniem jej wniosku o ustalenie nierównych udziałów, a także uznaniem jej wniosku o rozliczenie korzystania przez uczestnika z majątku wspólnego ponad udział za spóźniony.

W pierwszej kolejności odnosząc się do zarzutów w zakresie błędnego ustalenia, iż w skład majątku wspólnego stron postępowania weszły ruchomości w postaci dwóch kompletów wypoczynkowych, telewizora plazmowego, kompletu mebli stylizowanych do sypialni wskazać należy, iż Sąd Okręgowy w pełni podziela ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego dokonaną w tym zakresie przez Sąd Rejonowy.

Otóż, normy swobodnej oceny dowodów wyznaczone są wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny winien rozważyć materiał dowodowy jako całość, dokonać wyboru określonych środków dowodowych i ważąc ich moc oraz wiarygodność, odnieść je do pozostałego materiału dowodowego (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999 r., II UKN 685/98, OSNAPiUS 2000, nr 17). Uwzględniając powyższe Sąd Okręgowy podziela pogląd, iż to sekwencja zdarzeń odnośnie zakupu wyposażenia nieruchomości wnioskodawczyni przedstawiona przez uczestnika jest bardziej wiarygodna, niż twierdzenia wnioskodawczyni. Sąd Rejonowy bez wątplenia nie dopuścił się w tym zakresie dowolności, w sposób wyczerpujący wskazując w uzasadnieniu motywy, którymi kierował się uznając słuszność twierdzeń E. M. (1). Wbrew tezę skarżącej - skoro meble zostały zakupione w okresie trwania wspólności - to jej obowiązkiem było wykazanie, że mimo tego stanowią one jej majątek osobisty. Obowiązkiem temu zaś G. M. (1) nie sprostowała. Wiarygodności wnioskodawczyni nie podnoszą także zeznania złożone w toku postępowania apelacyjnego. Także im nie sposób bowiem dać wiary. Trudno uznać bowiem rację wnioskodawczyni, iż zakupiła ona telewizor plazmowy z 2005 r. jeszcze przed zawarciem związku małżeńskiego w 1999 bądź 2000 roku.

Także twierdzenia uczestnika odnośnie dokonanych na majątek osobisty wnioskodawczyni nakładów Sąd Rejonowy słusznie uznał za wiarygodne. Zeznania te znalazły także częściowe potwierdzenie, choćby odnośnie zakresu prowadzonych prac, jego okresu w niezależnym osobowym materiale dowodowym w postaci osób wykonujących poszczególne prace tj. T. J., A. G., R. K.. Co prawda świadkowie podnosili, iż rozliczenie każdorazowo dokonywane było przez wnioskodawczynię, niemniej żadna z osób nie posiadała wiedzy odnośnie pochodzenia pieniędzy przeznaczonych na remont. Za wiarygodny dowód w tym zakresie nie sposób zaś uznać zeznań matki wnioskodawczyni I. K. oraz wnuczki K. Z., których bliskie relacje z wnioskodawczynią mogły mieć bezpośrednie przełożenie na składane w toku postępowania zeznania. Skoro zaś wnioskodawczyni nie wykazała, że nakłady poczynione na jej nieruchomość w toku trwania wspólności sfinansowane zostały z jej majątku osobistego, to Sąd Rejonowy słusznie uznał, iż zostały one dokonane z majątku wspólnego.

W apelacji wnioskodawczyni sformułowana twierdzenie, iż również kwota 29.999,20 zł zgromadzona na jej koncie w chwili ustania wspólności majątkowej - wbrew ustaleniom sądu nie stanowiła majątku wspólnego, acz kwotę kredytu zaciągniętego oraz spłacanego do chwili obecnej jedynie przez G. M. (1). Bacząc na zgromadzony w sprawie materiał dowodowy także twierdzeń wnioskodawczyni w tym zakresie nie sposób uznać za wiarygodne. Wnioskodawczyni nie przedkłada jakiegokolwiek zasługującego na wiarę dowodu, że kwota ta stanowi kredyt nadto sama przesłuchiwana przed Sądem I instancji wskazała, że kwota zgromadzona na jej koncie stanowiła oszczędności pochodzące z dochodów ze sklepu (k. 183). Zgodnie zaś z art. 31 § 2 pkt 1 i 2 kro majątek wspólny stanowią pobrane wynagrodzenie za pracę i dochody z innej działalności zarobkowej każdego za małżonków oraz dochody z majątku wspólnego, jak również z majątku osobistego każdego z małżonków.

Także zarzut błędnego ustalenia przez Sąd, iż składnik majątku wspólnego stron stanowią towary handlowe zgromadzone w sklepie wnioskodawczyni o wartości 37.959,39 zł, a co za tym idzie także naruszenia art. 33 pkt 10 kro okazał się chybiony.

S. to zastąpienie jednego składnika majątku osobistego innym składnikiem. Konieczne jest spełnienie dwóch przesłanek: po pierwsze, aby to samo zdarzenie spowodowało wyjście określonego przedmiotu z majątku osobistego, a zarazem powodowało nabycie innego przedmiotu majątkowego, a ponadto po drugie, ten nowy przedmiot musi być nabyty w sensie ekonomicznym kosztem majątku osobistego. Nie budzi wątpliwości w przedmiotowej sprawie, iż w chwili zawarcia związku małżeńskiego wnioskodawczyni była właścicielką sklepu, a w tym i towarów się w nim znajdujących. Także w chwili ustania wspólności majątkowej w sklepie wnioskodawczyni znajdowały się określone towary. O surogacji - w ocenie Sądu Odwoławczego - należałoby mówić w niniejszej sprawie tylko wówczas, gdy wartość towaru w chwili zawarcia związku małżeńskiego odpowiadała wartości towaru w chwili ustania wspólności. Ewentualne nadwyżki należałoby jednak zakwalifikować do majątku wspólnego małżonków. Słuszność ma w tym względzie Sąd Rejonowy podnosząc, iż skoro dochody ze sklepu wnioskodawczyni czyli de facto majątek wspólny (art. 31 § 2 kro) przeznaczone były na rozszerzenie asortymentu sklepowego, to także owe dodatkowe towary stanowiły już majątek wspólny małżonków, nie zaś osobisty wnioskodawczyni.

Bacząc na podniesione w apelacji zarzuty Sąd Okręgowy doszedł jednak do przekonania, iż właściwe określenie wartości tegoż składnika majątkowego nie jest możliwe bez zaczerpnięcia wiadomości specjalnych biegłego z zakresu rachunkowości. Sąd Okręgowy uzupełnił zatem postępowanie dowodowe przeprowadzone w sprawie dopuszczając dowody tak z uzupełniającego przesłuchania stron odnośnie stanu towarów w sklepie na dzień ustania wspólności majątkowej i dzień zawarcia małżeństwa, jak i dowody z dokumentów podatkowych, spisów z natury, zaświadczeń z (...) (...) oraz finalnie dowód z opinii biegłego R. W. z zakresu rachunkowości.

Sąd Odwoławczy uznał za wiarygodne dowody z dokumentów, nadto stwierdził także, że sporządzona w postępowaniu apelacyjnym opinia R. W. może stanowić dowód okoliczności, na które została przeprowadzona. Opinia ta została bowiem wydana przez biegłego, który posiada specjalistyczną wiedzę w zakresie rachunkowości, sporządził opinię nadto w sposób rzetelny z uwzględnieniem całokształtu materiału dowodowego. Opinia sporządzona w sprawie jest jasna, spójna, kompletna, a wnioski z niej wynikające są przekonujące oraz logiczne. Co równie istotne żadna ze stron postępowania nie naprowadziła logicznych argumentów, dyskwalifikujących uznanie wywodów przedmiotowej opinii za wiarygodne, ewentualne zaś wątpliwości zostały kompleksowo wyjaśnione przez biegłego w ustnej opinii uzupełniającej przeprowadzonej na rozprawie z dnia 24 października 2012 r. Z wniosków opinii wynika, iż stan towarów handlowych w sklepie położonym w G. przy ul. (...) według stanu na dzień 10 marca 2008 r. miał wartość 132.175,23 zł, zaś aktualna wartość obliczona z wykorzystaniem skumulowanego wskaźnika inflacji za okres 2008 - 2011 wynosi 151.472,81 zł. Biegły dokonał także szacowania wartości dorobkowej z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w okresie trwania wspólności majątkowej na kwotę 73.048,67 zł (aktualna wartość przy zastosowaniu skumulowanego wskaźnika inflacji to kwota 83.713,77 zł). Biegły wypowiedział się także w zakresie stanowiska wnioskodawczyni, iż część z zasobów magazynowych znajdowała się w jej posiadaniu na podstawie zawartej umowy komisji, formułując twierdzenie, iż zakup towaru handlowego z odroczonym terminem zakupu jest naturalną i powszechnie stosowaną praktyką w obrocie gospodarczym i nie może być jednoznacznie utożsamiany z formą sprzedaży komisowej, w której towar nie jest własnością sprzedawcy. W ocenie Sądu Okręgowego za odmienną oceną nie może przemawiać dowód dołączony przez wnioskodawczynię w postaci umowy z dnia 15 marca 2003 r.. Po pierwsze bowiem dowód ten jest spóźniony, bowiem istniała możliwość jego przedłożenia jeszcze w postępowaniu przed Sądem I instancji, z której G. M. (1) winna była skorzystać. Co także istotne również treść przedmiotowej umowy wskazuje, iż stanowi ona dowód wytworzony jedynie dla celów niniejszego postępowania. Choć umowa ta opatrzona została datą 15 marca 2003 r., to w jej § 5 znajduje się odwołanie do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 27 kwietnia 2004 r.

Uwzględniając powyższe Sąd Okręgowy uznał, iż Sąd Rejonowy prawidłowo określił skład majątku wspólnego małżonków M.. Wskazać w tym miejscu należy dodatkowo, iż Sąd Odwoławczy nie był władny dokonać odmiennych

ustaleń w zakresie wartości składnika majątku wspólnego w postaci towarów handlowych znajdujących się w sklepie wnioskodawczyni tj. kwoty 37.959,39 zł zgodnie z przeprowadzoną w postępowaniu apelacyjnym opinią biegłego R. W. do kwoty 83.713,77 zł, albowiem stanowiłoby to w gruncie rzeczy orzeczenie na niekorzyść wnioskodawczyni, w sytuacji gdy uczestnik kwestii tej nie objął zakresem zaskarżenia własnego środka odwoławczego.

Wobec kolejnego z zarzutów apelacyjnych wnioskodawczyni w zakresie zmiany wartości składnika majątku wspólnego w postaci nieruchomości znajdującej się w G. przy ul. (...), a także bacząc na wniosek złożony na rozprawie w zakresie przeszacowania wartości ruchomości wchodzących w skład majątku wspólnego, Sąd Okręgowy dopuścił szereg dowodów mających na celu ustalenie aktualnej na czas orzekania wartości poszczególnych składników majątku wspólnego.

I tak, opinią z dnia 11 lipca 2011 r. biegły K. B. określił wartość lokalu położonego w G. przy ul. (...), dla którego Sąd Rejonowy w Gryfinie prowadzi księgę wieczystą nr (...) na kwotę 211.760 zł. W ocenie Sądu Odwoławczego opinia ta jako wiarygodna mogła stanowić dowód okoliczności, na które została przeprowadzona. Skoro jednak zgodnie z art. 156 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami operat szacunkowy może być wykorzystany w celu, dla którego został sporządzony przez okres 12 miesięcy od daty jego sporządzenia, postanowieniem z dnia 10 sierpnia 2012 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie dopuścił dowód z kolejnej opinii uzupełniającej biegłego sądowego w zakresie (...) celem potwierdzenia aktualności opinii sporządzonej w niniejszej sprawie w lipcu 2011 roku ewentualnie ustalenia aktualnej wartości rynkowej lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość, położonego w G. przy ul. (...). Opinią z dnia 15 września 2012 r. biegły ponownie określił wartość lokalu mieszkalnego znajdującego się w G. przy ul. (...) na kwotę 187.100 zł. Tę właśnie wartość nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego małżonków M. Sąd Okręgowy przyjął jako podstawę orzekania, albowiem stanowi ona wartość najbardziej aktualną, nadto także została wyliczona przez biegłego sądowego, który posiada specjalistyczną wiedzę w zakresie wyceny nieruchomości. Żadna ze stron postępowania nie zgłaszała jakichkolwiek zastrzeżeń mogących dyskwalifikować uznanie wywodów przedmiotowej opinii za wiarygodne.

Opinią z dnia 24 października 2012 r. biegły J. S. dokonał aktualnej wyceny wartości rynkowej nakładów poczynionych na nieruchomość lokalową mieszkalną, położoną w G. przy ul. (...) według oświadczenia uczestnika ustalając ją na kwotę 35.600 zł. Opinia ta jest jasna, spójna, została sporządzona przez biegłego mającego wiedzę specjalistyczną w zakresie wyceny nieruchomości, a co za tym idzie należało jej wywody uznać za wiarygodne.

Opinią z dnia 25 lutego 2013 r. biegły J. M. określił aktualną wartość ruchomości wchodzących w skład majątku wspólnego małżonków M.. Biegły ustalił wartość skórzanego wyciecznika na kwotę 2.200 zł, wyciecznika w salonie na kwotę 1.090 zł, telewizora plazmowego na kwotę 630 zł, stylizowanego kompletu do sypialni na kwotę 1.710 zł, przyczepy samochodowej S. 880 zł, bagażnika dachowego na kwotę 400 zł. Opinia ta w całości została uznana przez Sąd Okręgowy za wiarygodną, żadna ze stron nie złożyła jakichkolwiek zastrzeżeń co do jej treści.

Podsumowując tę część rozważań Sąd Okręgowy w Szczecinie zmienił zaskarżone postanowienie w ten tylko sposób, iż określił aktualne wartości poszczególnych składników wchodzących w skład majątku wspólnego, o czym orzekł w punkcie I ppkt 1 sentencji orzeczenia. Nadto uaktualnioną została wartość nakładów poczynionych z majątku wspólnego na majątek osobisty G. M. (1) poprzez wskazanie ich kwoty 35.600 zł (pkt I ppkt 2 sentencji). Konsekwencją zmiany wartości poszczególnych elementów majątku wspólnego była zmiana rozstrzygnięcia w zakresie należnej G. M. (1) od uczestnika spłaty, którą Sąd Okręgowy określił na kwotę 43.645,70 zł (pkt I ppkt 3 sentencji postanowienia).

Podstawę dokonanej zmiany stanowił przepis art. 386 § 1 k.p.c.

W tym miejscu wskazać należy jeszcze, że Sąd Okręgowy za zbędne uznał rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego w przedmiocie wzajemnego wydania przedmiotów należnych im tytułem podziału, bowiem niesporne jest, że każda ze stron jest w posiadaniu przyznanych jej przedmiotów majątkowych. Podstawę rozstrzygnięcia w tym zakresie - pkt II postanowienia - stanowił przepis art. 386 § 3 k.p.c.

Co do zarzutu wnioskodawczyni naruszenia prawa materialnego wskazać należy, że treść art. 43 § 1 kro, statuuje zasadę, że po ustaniu małżeńskiej wspólności majątkowej i majątku, który był objęty tą wspólnością, udziały małżonków w majątku wspólnym są równe. Odstępstwa od tej reguły noszą charakter wyjątku i określa je art. 43 § 2 kro. Przepis ten wskazuje na dwie przesłanki ustalenia nierównych udziałów małżonków w majątku wspólnym. Pierwszą jest niejednakowy sposób przyczyniania się małżonków do powstania tego majątku, drugą stanowią „ważne powody”. Obie przesłanki muszą być spełnione łącznie i pozostawać w określonej relacji. Z jednej strony żadne „ważne powody” nie uzasadniają same przez się ustalenia nierównych udziałów, jeżeli stopień przyczynienia się małżonków do powstania majątku wspólnego jest równy, z drugiej - różny stopień przyczynienia się małżonków do powstania tego majątku bierze się pod uwagę dopiero wtedy, gdy za ustaleniem nierównych udziałów przemawiają „ważne powody”. Ciężar dowodu wykazania powyższych przesłanek spoczywa na uczestniku postępowania, który zgłosił wniosek o ustalenie nierównych udziałów (art. 6 k.c.). Oznacza to, że przyczynianie się do powstania majątku wspólnego, a więc zaangażowanie małżonków w powstawanie tego majątku, Sąd bierze pod uwagę z jednej strony, ale z drugiej strony musi istnieć ważny powód, dla którego Sąd może zmienić wynikającą z przepisów ustawy równość udziałów małżonków w majątku wspólnym. Istotnym jest też, że ważne powody w rozumieniu art. 43 § 2 k.r.o. nie zachodzą w każdym wypadku faktycznej nierówności przyczyniania się małżonków do powstania majątku wspólnego, lecz wówczas, gdy małżonek, przeciwko któremu zostało skierowane żądanie ustalenia nierównego udziału, w sposób rażący lub upoczywy nie przyczyniał się do powstania majątku wspólnego stosownie do posiadanych sił i możliwości zarobkowych (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 1973 r., sygn. akt III CRN 227/73).

Sąd Okręgowy nie dopatrył się takich przesłanek w niniejszej sprawie. Po przeanalizowaniu materiału dowodowego stwierdził natomiast, iż Sąd Rejonowy wyciągnął właściwe wnioski. Oboje małżonkowie przyczynili się do powstania majątku wspólnego. W trakcie trwania wspólności małżeńskiej majątkowej oboje małżonkowie posiadali dochody z prowadzonej działalności gospodarczej, uczestnik nadto pomagał - być może tylko incydentalnie - w prowadzeniu działalności wnioskodawczyni. Co prawda zarobki wnioskodawczyni kształtowały się na wyższym poziomie, niemniej jednak podstawą ustalenia nierównych udziałów nie może być nieznaczna dysproporcja w przyczynianiu się każdego z małżonków do powstania majątku wspólnego, wynikająca zwłaszcza z takiego czy innego charakteru pracy jednego i osiąganych dochodów czy możliwości zarobkowych. Dysproporcja ta musi być bowiem wynikiem złej woli w dbaniu o dobro rodziny. Zgromadzony w sprawie materiał dowody nie dostarczył zaś podstaw do twierdzenia, by zachowanie uczestnika nosiło cechy zawinonego. Ustalenia faktyczne, jakie legły u podstaw zaskarżonego postanowienia, nie wykazały, by uczestnik bądź to nadużywał alkoholu, trwonił wspólny majątek, grał hazardowo czy też, by zaciągał lekkomyślnie zobowiązania finansowe. Co prawda wnioskodawczyni podnosiła, że uczestnik nie łożył na własne utrzymanie, jednakże fakt ten nie został potwierdzony wiarygodnym dowodem. Co także istotne, a co umknęło z pola widzenia skarżącej, uczestnik przed zawarciem związku małżeńskiego dysponował prawem do lokalu mieszkalnego, prawo to na skutek dokonanej zamiany już w trakcie trwania małżeństwa zostało włączone do majątku wspólnego. Oznacza to zatem, iż - wbrew twierdzeniom wnioskodawczyni - uczestnik przyczynił się do zwiększenia majątku dorobkowego małżonków nie poprzestając tylko na korzystaniu z majątku osobistego wnioskodawczyni. W tym stanie faktycznym sprawy trafne jest stanowisko Sądu Rejonowego, iż nie zachodzą podstawy z art. 43 § 2 kro do ustalenia nierównych udziałów.

Finalnie jeszcze odniesienia wymaga zarzut wnioskodawczyni w kwestii uznania wystosowanego przez nią wniosku o rozliczenie korzystania przez małżonków z majątku wspólnego ponad udział za spóźniony. Otóż, w ocenie Sądu Okręgowego argument wnioskodawczyni jest częściowo zasadny, jednakże nie mógł skutkować zmianą rozstrzygnięcia w tym zakresie. Owszem wniosek nie powinien być traktowany jako spóźniony, albowiem w postępowaniu o podział majątku wspólnego brak jest jakiegokolwiek rygoryzmu w tym zakresie, byleby tylko wniosek został złożony do zamknięcia rozprawy przed Sądem I instancji. Roszczenie nie mogło zostać jednak uwzględnione, a to z uwagi na fakt, iż wnioskodawczyni nie sprostала obowiązkowi wykazania, iż uczestnik w rzeczywistości korzystał z majątku wspólnego ponad udział. Owszem bezspornym jest, że E. M. (1) zamieszkiwał w okresie od ustania wspólności majątkowej do lipca 2010 r. w lokalu należącym do ich majątku wspólnego. Okoliczność ta jednak nie jest wystarczającą dla uznania, iż korzystał z tegoż składnika majątkowego w sposób wyłączający jego współposiadanie przez wnioskodawczynię. Każdy współwłaściciel może posiadać całą wspólną rzecz, lecz tylko o tyle,

o ile nie przeszkadza analogicznemu posiadaniu przez pozostałych współwłaścicieli. Skoro zatem wnioskodawczyni nie wykazała, iż uczestnik w czasie oznaczonym we wniosku uniemożliwił jej korzystanie z wspólnego lokalu mieszkalnego, to wystosowane żądanie nie mogło zostać uwzględnione.

Przechodząc do zarzutów apelacyjnych uczestnika przypomnieć wypada, że stosownie do art. 45 § 1 kro, każdy z małżonków może żądać zwrotu wydatków i nakładów, które poczynił ze swojego majątku osobistego na majątek wspólny. Przez pojęcie nakładów z majątku osobistego należy rozumieć zarówno użycie składników tego majątku na rzecz majątku wspólnego, jak również wartość osobistych świadczeń małżonka. Zwrotu wydatków i nakładów poczynionych z majątku osobistego jednego z małżonków na majątek wspólny dokonuje się przy podziale majątku wspólnego, jeżeli ze względu na dobro rodziny Sąd nie nakazał wcześniejszego zwrotu (art. 45 § 2 k.r.o.). Konsekwencją tego unormowania jest art. 567 § 1 k.p.c., według którego w postępowaniu o podział majątku wspólnego Sąd rozstrzyga m.in. o tym, jakie wydatki, nakłady i inne świadczenia z majątku wspólnego na rzecz majątku osobistego jednego z małżonków i odwrotnie podlegają zwrotowi.

O zwrocie wydatków i nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny Sąd orzeka tylko na wniosek, a nie z urzędu, gdyż roszczenia te nie wchodzą w skład majątku wspólnego małżonków (postanowienie Sądu Najwyższego z 16.10.1997 r. II CKN 395/97). Roszczenie o zwrot nakładów poczynionych z majątku osobistego na majątek wspólny ma nadto charakter procesowy, co oznacza, że domagający się zwrotu zobowiązany jest dokładnie określić swoje żądanie i jego zakres, zgodnie z art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Żądaniem tym Sąd jest związany (art. 321 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). W przypadku, więc zgłoszenia żądania rozliczenia takiego nakładu winno ono zostać każdorazowo merytorycznie rozpoznane.

Ustosunkowując się do zarzutu nierozpoznania istoty sprawy poprzez pominięcie wniosków dowodowych dotyczących ustalenia wysokości nakładów z majątku osobistego uczestnika na majątek wspólny - skarżący pomija zasadniczą kwestię, mianowicie fakt, iż w ogóle nie złożył wniosku o rozliczenie poczynionych nakładów. Żądanie to nie może być wyrażone w sposób dorozumiany. Chcąc, by Sąd I instancji swym rozstrzygnięciem objął również zwrot wydatków i nakładów poczynionych z majątku osobistego jednego z małżonków na majątek wspólny skarżący obowiązany był wyraźny wniosek w tym przedmiocie zgłosić najpóźniej do czasu zamknięcia rozprawy przed Sądem I instancji. Skoro natomiast z materiału rozpoznawanej sprawy wynika jasno, że żądanie takie nie było przed Sądem Rejonowym składane, to bezprzedmiotowym było w ogóle przeprowadzanie dowodów na okoliczność wysokości poniesionych przez uczestnika nakładów na majątek wspólny. Nie mają bowiem one znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, skoro uczestnik nie domagał się w ogóle rozliczenia nakładów w niniejszym postępowaniu. Przeprowadzenie tychże dowodów byłoby celowe wyłącznie w sytuacji, gdyby uczestnik postępowania złożył wniosek o rozliczenie nakładów poniesionych z majątku osobistego na majątek wspólny. Skutkiem zaś nabycia nieruchomości w trakcie pozostawania w ustroju wspólności majątkowej małżeńskiej - wobec braku stosowanego wniosku o rozliczenie nakładów - jest całościowe zaliczenie wartości tejże nieruchomości w poczet majątku wspólnego.

Sąd Rejonowy nie dopuścił się nadto naruszenia art. 233 k.p.c. uznając za właściwy termin trzech miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia na dokonanie spłaty należnej uczestnicze. Zdaniem instancji odwoławczej czas na wykonanie orzeczenia jest okresem wystarczającym. Umożliwia on zwłaszcza przedsięwzięcie korków celem zgromadzenia należnej wnioskodawczyni kwoty, tym bardziej, że pośród uzyskanych przez uczestnika składników majątku znajduje się nieruchomość. Nie bez znaczenia pozostaje obecnie również okres trwania postępowania apelacyjnego, a także złożona w jego toku deklaracja uczestnika, iż jest ona w stanie dokonać spłaty należnej uczestnicze.

Tak argumentując na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. orzeczono jak w punktach III i IV postanowienia.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. uznając, że wnioskodawczyni i uczestnik ponoszą koszty związane z własnym udziałem w sprawie. Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do zastosowania reguł rozliczenia kosztów w postępowaniu nieprocesowym określonych w art. 520 § 2 i § 3 k.p.c. Strony bowiem należało uznać za równo zainteresowane wynikiem sprawy, co także istotne interesy obu stron pozostawały sprzeczne

jedynie w nieznacznym zakresie. Wskazania przy tym wymaga, iż w postanowieniu z dnia 6 czerwca 2012 r., IV CZ 13/12 (LEX nr 1232808), Sąd Najwyższy stwierdził, iż w sprawach o podział majątku wspólnego sprzeczność interesów, o której mowa w art. 520 § 2 i 3 k.p.c., nie występuje nawet wówczas, gdy uczestnicy postępowania wskazują różne sposoby podziału tego majątku i zgłaszają w tym zakresie odmienne wnioski. Osoby uprawnione mogą dążyć do zniesienia wspólności w taki sposób, jaki jest ich zdaniem najkorzystniejszy i nie ma to znaczenia dla oceny, że ich interesy są wspólne i niesprzeczne.

W punkcie VI postanowienia Sąd Okręgowy dokonał rozliczenia nieuiszczonych kosztów sądowych wygenerowanych w toku postępowania apelacyjnego. Podstawę w tym zakresie stanowił przepis art. 83 ust. 2 w zw. z art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010 r. nr 90, poz. 594 ze zmianami) i art. 520 § 1 k.p.c. Łącznie koszty sądowe związane z przeprowadzeniem opinii biegłych w postępowaniu apelacyjnym wyniosły 4.511,32 zł, a co za tym idzie każda ze stron obowiązana jest uiścić kwotę 2.255,66 zł tytułem wydatków związanych z jej udziałem w postępowaniu apelacyjnym.